

Posudek vedoucí na bakalářskou práci

Anton Romaněnko:

Изображение нереального в творчестве братьев Стругацких

(Zobrazení nereálného ve tvorbě bratrů Strugackých)

(The portrayal of the unreal in the Strugatsky brothers' novels)

Obecně se Anton Romaněnko ve své práci zabývá otázkou, jakou povahu má umělecká fantastika. Jinými slovy, ústředním se pro něj stává zkoumání universálních postupů při zobrazení nereálných skutečností. Konkrétním cílem práce je prozkoumat způsob výstavby nereálného ve vybraném uměleckém textu, dále pak otázky spojené s významovým završením takového typu uměleckého vidění. Anton Romaněnko pro své bádání využil podnětů kognitivní lingvistiky (anglickojazyčná produkce posloužila jako báze, doplněná o ruskojazyčnou literaturu). Svá zkoumání posléze aplikoval na materiál klasického díla ruské sci-fi, román Улитка на склоне (česky Les) od bratrů Strugackých.

Je nutno zdůraznit, že k tématu dospěl samostatně a že práce vznikala systematicky, v součinnosti s podněty a námitkami školitele. Anton Romaněnko současně prokázal velkou schopnost v samostatném proniknutí do teoretických systémů a v dohledávání příslušné odborné literatury.

Podařilo se mu dospět k originálním a pregnantním formulacím a pohledům, což je potřeba zdůraznit zvláště s ohledem na to, že se jedná o bakalářskou práci, pro niž není tento druh výsledků pokládán za samozřejmost. K přednostem práce patří také vyváženost, jasnost a přehlednost výkladu.

První část bakalářské práce mapuje teoretická východiska a vysvětluje základní pojmy, jež jsou ústřední pro další výklad. Při výkladu klíčových pojmů jako воплощение, возможные / вымышленные миры se autor opírá zejména o teorii vymyšlených světů L. Doležela. Druhá část práce se zaměřuje na konkrétní postupy výstavby nereálného světa v analyzované próze bratrů Strugackých, všímá si zejména typů vypravěčů a jejich verbálních projevů v dané próze. Ústřední pasáž je věnována výstavbě a následnému narušování deiktických center v konstrukci prostoru a ve výstavbě vzájemných vztahů mezi subjektem a prostředím, v němž se mluvčí nachází. Autor práce konstatuje, že deiktické vazby jsou v próze vytvářeny záměrně jako nestabilní a proměnlivé, což je jeden z pramenů fantastiky u bratrů Strugackých (a můžeme dodat, že i jedním z hlavních specifíků jejich umělecké metody vůbec).

Závěrečné úvahy jsou věnovány interpretaci toho, jaké obecné sdělení je zde čtenáři nabídnuto. Autor práce se vyslovuje v tom smyslu, že jsou zde hutnými tahy zachyceny mechanismy sovětské společnosti jako celku – dvě základní linie románového příběhu korespondují podle něj s oficiální a neoficiální, každodenní sférou sovětské skutečnosti.

Odtud má první otázka k obhajobě:

1. Jak potom próza promlouvá k dnešnímu čtenáři – není tím román příliš posouván do kategorie „historizujícího“ dokumentu sovětské éry?

Další otázky a podněty:

2. Co Vám teorie kognitivní lingvistiky otevřela nového v pohledu na dílo Strugackých?

3. Nespěje výklad k nalezení jiného, konkurenčního či synonymického pojmu k termínu „fokalizace“ (a proč zavádět nové pojmy, fungují-li ty zavedené dostatečně spolehlivě)?

Tyto drobné námitky (či spíš diskusní příspěvky) nic nemění na tom, že vznikl kvalitní text, který zcela splňuje požadavky kladené na tento typ odborné práce (dávám ke zvážení i případné otištění vybrané části práce např. v časopise Oriens aliter). Práci k obhajobě rozhodně doporučuji a navrhuji známku výbornou.

V Praze dne 21. 8. 2018

Mgr. Hana Kosáková, Ph.D.